

9

DE DIVISIONE JURIUM
EX JURE PATRIO ET ROMANO

SPECIMEN ACADEMICUM,

QUOD
SPECIALI SÆ REG. MAJESTATIS VENIA
ET
CONSENSU CONSULTISS. FACULT. JURID. UPSAL.

P. P.

MAG. CAROLUS OL. DELLDÉN
PHILOSOPHIÆ PRACTICÆ DOCENS. JURIS UTRIUSQUE CANDID.
AD CONSIST. ACAD. AMANUENSIS, STIP. STJERNCR.

RESPONDENTE
JOHANNE GUSTAVO LUNDBERG
Stockholm.

P. III.

IN AUDIT. GUST. DIE XXI APRILIS MDCCGXXIV.

H. A. M. S.

UPSALIAE
EXCUBEBANT REGIÆ ACADEMIÆ TYPOGRAPHI.

1
2
3
4
5
6
7
8
9

GROSSHANDLAREN
HÖGÅDLE
HERR JONATHAN GNOSSPELIUS
OCH
HÖGÅDLA
FRU GUSTAVA GNOSSPELIUS,
FÖDD LINDQUIST

vördnadfsfullt och af liflig tacksamhet tillägnadt

af

Deras

Ödmjukaste Tjenare,
JOHAN GUSTAF LUNDBERG.

ENKE - FRU

MARIA LUNDBERG,

FÖDD BELITZ

MIN VÖRDADE MÖDER!

Emottag, såsom ett ringa bevis af evig tacksamhet för alla
uppoftningar och välgerningar, dessa blad från

Eder

lydige Son,
JOHAN GUSTAF.

theoriam sibi constantem ostenderunt jurisperiti 6). Quorum in arbitrio fuit ex duabus alterutram eligere viam; aut Tituli cujuscunq[ue] leges scorsim ordinare, ordinatasque ad theorizæ principium specialiter referre, aut theorizæ adplicationem ad corpus juris in genere spectatum perhibere. Posteriorem nostrates persecuti sunt viam, unde etiam ad ordinem juris Romani proprius acceserunt; sed tamen nec alter omnino contemnendus est ordo, quippe qui constitutionum figuram specialiorem adcuratius exprimit. Cujus rei te B. L. judicem agimus, quum ejusmodi tentaminis specimen censuræ iuxæ submittimus. Considerabimus Analytica ratione primum Codicis nostri Titulum 7) de Matrimonio, illumque ad principia divisionis nostræ referemus.

— Jam ex inscripione hujus Tit. recte concluditur de juribus præcipue personarum agi, quum ex statu (qualitate personæ) conjugali, jura conjugum derivanda sunt. Sed statuunt leges alia quoque specialia jura, quæ cuicunque conjugum competit, quæ omnia in classes suas redigendo nunc exponemus. Quotquot prima octo capita continent statuta ad jura personarum haud inuste referuntur. Personæ enim statum id tangit, qui legitimus sponsor erit, Cap. I; quibus nuptias contrahere interdictum C. II (ut ex. gr. Consanguinitatis affinitatisque gradus usque ad §. 10 Kgl. Förordn. 10 Apr. 1810, Crimina quædam K. F. 27 Apr. 1810: in religiosum cultum respectus Com. Coll. Regl. 1782. Kyrk. L. XV. C. §. 8 &c.) quænam legitima sint sponsalia, quænamue dissolvenda sint s. ex declaratio[n]e nullitatis (Ätergång) s. ex capite repudii (Skiln. i Trolofn.) CC III & IV, nec non Cit. K. F.: de jure matrimoniali in quibusdam ut ex. c. digamiæ casibus C. V. de nuptiis ingratia parentum C. VI &

C

&

6) *Nehrman, Tengvall, Bring, et specialiori sensu theorias exhibuerunt O! Rabenius, Calonius c. pl.*

7) *Theoristæ, ut Nehrman c. c. sine systematico quodam ordine jura ex nuptiis orta recensuerunt.*

& de proclamatione nuptiarum publica C. VII; nec non denique de pactis antenuptialibus C. VIII., in quibus respicitur etiam status personatum, quæ ejusmodi pactum contrahunt, licet jura, de quibus pacificantur, realia rite censeantur. Statutis itaque regulis circa ea, quæ Matrimonium ipsum antegrediantur necesse est, jam a principio Cap. IX: i incipit constitutio iurium, quæ nuptiis jam contractis competunt, quorum primum obinet jus illud personarum marito competens, quod dicitur jus 8) eiusmæ dicendæ (Målsmans rati). Hoc iure mariti in § 1:a generaliter constituto et in XI:o capite specialius exposito (Cf. XV. 1. RB) lex ad cetera conjugum iura statuenda transit. Ut vero in uno connexu tractemus totam juris personarum sphæram, adjicienda sunt ea legis statuta, quæ de patria potestate hic Tit. habet. Agunt præcipue de hac materia Cap. XIII, XIV. & XV. Si cum adlatis legum nostrarum præceptis conferre velis rationem, qua jus Romanum processerit, pauca observabimus. In I:i Institut. Justin. libri Tit. X:o, qui de Nuptiis inscribitur, nihil præceptum invenies nisi quod statum personæ i. e. iura personarum intime tangit. Requisita hæc personarum maritantium quod ad consanguinitatem, decus etc in toto hocce tit. tractantur. Quin et eo usque valet systematicus rerum ordo ut nuptiæ ipsæ tractentur utpote unus ex tribus illis modis, per quos patria potestas Tit. IX, X & XI adquiritur. Nec tractantur hoc loco alia, quæ ex Jure Romano mari foeminae competit jura, ut ex. c. dos, de qua in Institutionibus nihil antea statuitur, quam de donatione præcipitur Libri II Tit. 7 & 8: quum contra Codex Justin. in una serie L. V:i a Tit. 1 usque ad XXVIII hanc pertractat materiem.

Sed quum cetera, quæ Codex noster præscribit conjugum iura, sub classibus supra determinatis recensebimus, ordo id jubar,

8) König vertit "Ut Curator uxoris", quod justo generalius nobis videtur.

bet, ut ad jura Rerum transeamus, et quidem adquisita, quia non a natura homini competit, nempe *Jura Rerum adquisita Realia*. Ejusmodi jura Realia a matrimonio profluant.

Ium Dos (Morgongåfva, Donum Matutinale) Cap. IX § 2, & ss; quod quidem uxori competens jus, merito dicitur reale (Sak-Rätt) cum continet ipsum dominium 9) a Ictis J. Reale pinguisimum haud injuste nominatum. Si vero contra nos argumentum a § IV defunditum “ej må hustrun annan rätt till morgongåfva hafva, som i jord gifven är, än att den bruka och nyttja, så länge &c.” adhibeat, quod interdum dos non comprehendit Dominium sed merum Usufructum, hic tamen ususfructus est Servitus, quæ prædio inhæret, personalis, quamobrem jurium realium classi rite adnumeratur.

IIum *Jus Conjugum in mutua bona* 10) (Gifto Rätt). Notabile certe in recentiori legislatione jus, cuius in jure Romano 11), quippe in quo nulla valebat Bonorum Communio, frustra quæcas vestigia. Nec hoc jus minus quam Dos in se habet dominium 12) rerum in communione positarum, quippe conjugi

com-

- 9) Cod. habet “hustruns ewårdeliga Egendom”, quod recte minus Nehrman Dominium Civile appellat, quum Dominium revera plenum est.
- 10) König vertit “in mutuas possessiones” quæ verba mutavimus in “mutua bona” ne quis inde concludat, quæstionem tantummodo agi de jure quodam possessionis, quum tamen re ipsa de domino quæstio est.
- 11) Ex Historia juris Romani notissimum est, uxorem, quum per sublatam legem Voconiam duplex foeminiis competiisset rerum dominicarum genus 1) Dos, 2) Bona receptitio s. paraphernalia, nullam nihilominus habuisse in rebus, sub matrimonio positis communio nem, sed separata, fuisse omnia conjugum bona.
- 12) Nec rationem videre possumus, cur Nehrman in definiitione Suppl:

competit dispositio plena bonorum, quæ ex jure communionis, ad quotam illius portionem pertinent. Quatuor in primis observanda jubet Codex noster I:o locum ubi domiciliatus est mortuus II:o Statum ejusdem (Stånd) 3:o Rerum mobilium atque immobilium differentiam 4:o ubi sita sunt bona immobilia (in oppido, an rure.

III:um *Donatio propter nuptias* 13) (Medgift, hemföldj.)
 C. XVI., quæ a parte uxoris respondet doti a parte mariti. Quodnam jus competit conjugibus in hisce bonis?: duos lex separavit casus, unum, si a parentibus plenum omnino dominium in rebus donatis conjugibus tributum sit, quum libera omnino dispositio abususque illis competit; alterum, si tantum eum in finem concessa sint bona, ut ipsis utantur et fruantur conjuges, quo in casu res non nisi contractu commodati 14) committuntur, nullumque jus enascitur nisi jus utendi et fruendi, conservatis substantia rei simulatque dominio. Si vero et in secundo hoc casu dominii cuiusdam titulum adhibere velis, rectius dominii revocabilis (ad mortem donantis s. donatarii) quam Civilis 15) nomine insigatum volumus. De cetero si res, quæ donan-

ad Jur. Civ. post Cod. Fred. edit. adjecit verbum Nyttjande rätt (p. 57) quod in priori scripti p. 208 non exstat, rectiusque non existare putamus,

13) In. J. Rom. Dos profectitia Cfr. J. Rom. Libr. XXIII & XXIV. ff.

14) Quæ nostra sententia confirmatur a lege de illo prioritatis jure, quod in Concursu Creditorum parentibus competit quod ad bona propter nuptias donata, quum hæc bona, jure Separationis, sicuti omnes res Commodatæ ex debitoris rebus separantur. Cfr. XVII. 2 H. B. Concurs Lagen 13. Julii 1818.

15) Parum abest, quin falso concipiatur distinctio illa inter Dom. Civile & Naturale, cuius Auct. vidimus Nehrmianum l. c. p. 222. Ratio denominationis desumpta nobis videtur a Possessione Naturali et Civili; Principii vero divisionis logici naturam nunc-

tur, respicias, Lex nullas nisi non fungibles comprehendere potuit sub "jord hus eller lösören", quippe si res fungibles a parentibus datæ essent, dominium simulatque possessio necessario transivisset, quum rebus hisce non uti nisi abuti i. e. destruere ipsas et consumere queas. In fine etiam § I:æ exstat verbum "penningar", sub quo nos, interpretatione omnino extensiva utentes, res cujuslibet generis fungibles subsumtas voluimus.

IV:um *Auctoramentum s. præcipuum mariti l. uxoris ex bonis indivisis* (Fördel af bo oskifio) XVII C. G. B. K. F. 15 Jun. 1818. Vicesima pars ex bonis indivisis mobilibus (Lösören) ad-signatur conjugi superstiti, ut bonorum horumce dominium ei competit. Jus itaque illud, quod in se habet hic adquirendi
Tit.

commentabimur. In § 22 demonstrat Auct. genesin ipsam duplicitatem hujus dominii specierum, ea tamen ratione, ut characterem dominii revocabilis et non revocabilis in ipsis descriptum agnoscas; licet desiderentur termini ipsi technici. Quorum indole exposita, fundamentum, ut dicit Auctor, positum est ut altera haec Domini Civilis et naturalis divisio recte intelligatur. Cui autem fini commodissimum id judico, logicoque rigori faventissimum, ut dominii in naturalem & civilem distinctionem non nisi in eam dominii speciem, quæ revocabilis est, congruere putes. Quæ nostra Nehrmianæ sententiae interpretatione exemplo clarior erit. Fingas tibi donatorem, qui prædio rustico aliquem dñat; tunc competit dominii viro ejusve liberis s. proximo heredi ex lege nostra VIII. 2. J. B. jus in casu quodam donum revocandi, unde revocabile justo dicitur donatarii dominium. Civile in hoc casu donatarii, naturale donantis nominatum vult Nehrman. Ita etiam ex jure Romano uxor vidua dominium in bonis civile, liberi vero naturale habebant. Quia commentatione Cel. Auctorem illustrare voluimus, ne in errorem de ipsis sententia ferantur lectores, præcipue quum in Suppl. p. 16 citantur ex IX. 5 & XVI CC. GB exempla, quæ ambo in definitiones ipsas ab Auctore traditas neutiquam quadrant.

titulus, omnes juris realis numeros complet. — Cetera vero iuris præcepta, quæ in Titulo de Matrimonio occurunt, aut formalia contractus conjugalis tangunt, aut effectus juridicos s. a. separatione ad thorum et mensam s. a declaratione nullitatis s. a. divorcio, nec itaque argumenta quædam jurium tractant. Unum tamen restat caput, cuius in ordine explicato locum non exposuimus, XIII:um 16) sc. caput "de dividenda hereditate &c." cuius statuta non ejusmodi sunt ut ipsa ad Leges de nuptiis pertinere putaveris. Systematicam si servare velis rationem constitutiones in hoc capite ad leges de successione et quidem ab intestato in Tit. de jure hereditatis post Cap. III:um rectius referas, nec rei propositæ ratio, sed merum legislatoris arbitrium inter leges de matrimonio locum ejusdem definiisse nobis videatur.

Ejusmodi schema fuit cuius lineas nobis præformavimus, quum specialis de matrimonio Tituli præcepta sub adlata jurium divisione subsumere voluimus.

§. VII.

Sed aliam secuti sunt Icti viam, quum omnem, quantum, codicis complexum in systematis ordinem redigere voluerunt. Nec methodus hæc rejicienda nobis videtur, unde merito postulat lector, ut divisionem, quam utpote suminam adminissimus, in hoco respectu adplicemus.

Qua mente, si I:o) Juris Personarum ambitum consideremus, dichotomica eorumdem adsumenda est divisio, quum contra in jure Romano trichotomia occurrit. Remota 17) enim ex recep-

tio-

16) Cf. L. V. C. Tit. IX de Nuptiis Secundis.

17) Quod autem in Civitatibus etiam Gothicis servitus quandam extiterit, ex argumentis historico juridicis oppido patet. Quam rem

tioribus Legibus servitute hominum, discriminatio etiam libero-
rum atque servorum tolleretur necesse erat. — Quæ testant duæ
J. Personarum classes *A)* Una est Jurium, quæ ex Civitate ori-
untur, altera *B)* jurium, quæ statum quendam familiæ respiciunt.
Quæcum vero *A)* respicimus jura, quæ civitas (civitatem, caput civi-
litatis) secundum habet, observandum est, in questionem venire capa-
citem ipsam jurium, quæ ad individualitatem personæ juridicæ
pertinent, scilicet quæ sensu stricto intra juris privati ¹⁸⁾ regionem
sunt et quæ ambo prima ex ordine in § V:a explicato ad Sta-
tum naturalem referendi sunt.

I) *Physicam* si species civitatis capacem qualitatem, occur-
runt defectus in mortuo, XVI, XVII, XX. 3. Å. B. in *nondum
natis* ¹⁹⁾ sive qui in utero sunt VI. 2 Å. B. sive strictius post-
humus (post Testamentum constitutum, non vero post mortem
testatoris nati) V. 1 Å. B., scilicet possessionis bonorum quæ matri
competit ventris causa V. 2 Å. B., in *infanribus* (barbitu) XLII.
4 M. B. *Pueris* (Ölveringe XII. 2 M. B. Cfr. XVII. 7 R. B.
XIX. 1 Å. B. IV. J. B. *Fœminis* (non viduis) XIX 2 Å. B.,
omnesque huc referantur pupilli: item in illis qui morbo quodam
graviori laborant IV. 2 XIII. 8 G. B sive viuis naturæ K. B.
10 Jan. 1755 LIII. 4 M. B. in *spuriis* VIII. Å. B.

II) *Intellectualiæ* ²⁰⁾ si respicias civitatis capacem qualitatem
statu-

et jam bene explicavit *Calonius* "De prisco in Patria Servorum ju-
re," Aboæ 1780-1793.

¹⁸⁾ Cit. Diss. de Jure Civitatis O. Rabenius Ups. 1761. Quæ
in jure publico tractatur Civites nominari posset Statsborgare-
Rätt; quæ vero in jure privato occurrit, Civitas Medborgare-
Rätt sensu latissimo.

¹⁹⁾ Cfr. in J. Rom. LI. XXIX, 2 XLI. 2 ff.

²⁰⁾ Cfr. Inst. Just. L. I. Tit. 20, 21. Lib. II. T. 8, 9, 12. Lib.
III. T. 20, 21. &c.

statuunt leges de prodigiis XIX. 4. Å. B. Cfr. K. Ff. 7 Jun. 1749,
 11 Maji 1774, mente captis (weitlösa) IV. 2 GB. XVI. 2 GB.
 XVI. 1. Å. B. IV. 7. J. B. Furiosis IV. 2 G. B. nec non pa-
 rum prudentibus XX. 8 Å. B. Förmynd. Ordn. 17 Mars 1669.
 Quæ omnia ad statum naturalem recte referas. Reliquum ita-
 que est illas recensere Jurium species, quæ a civili institutione
 determinatae huic pertinere existimantur.

Omittimus tamen illa jura, quæ peregrinis Civibusque, qua-
 talibus, competunt, quippe quæ in jure publico justius tractan-
 tur. Quæ eadem rei ratio est in certis Ordinum (RiksStånd) ju-
 ribus, nec non publicorum munierum magistratumque. Ea tan-
 tummodo recensebimus, quæ mere privatæ redoleant naturam,
 communiumque legum præceptis determinantur. — Huc referi-
 mus duo in primis momenta, *primum*, si crimen quis commiserit,
 cuius effectus sit, ut caput ejus diminuatur, *sive* omnia tollantur
 civitatis jura (Mors civilis) I. 3. 4. IV. 7. VI. 5. XXVI. 1. M.
 B. (Capitis deminutio media s. minor Lib. I. T. 16 Inst.) *sive*
infamia quis notatus sit, *juris*, (Årelöshet) XVII. 7. R. B. *sive*
fæsti ut a cessione bonorum XVI. H. B. Conc. Lag 1818, a
 mercium prohibitarum importatione, K. F. om Lurendiågeri 12
 Febr. 1820 c. pl. *secundum*, quod statuunt leges discrimen uni-
 versale inter homines ex certis civium classibus. Nec juris pub-
 licí doctrinam de ordinibus regni nunc tangimus, sed eam ho-
 minium diversitatem, quæ in legibus privatis ponendis legislatore-
 rem duxit. Quo respectu distinguendæ sunt tres classes I) Nobí-
 les (Frälsemän, Gens patricia) et ruslici (Bönder) II:o) Ecclæsia-
 stici (Präster) III) Cives (Municipes) illique homines plebeji,
 qui in urbe habitant. In X nempe Cap. G. B. coll. cum II &
 XVII. Cap. Å. B. triplex juris genus invenimus; I:um quo i ru-
 rale dicitur (LandsRått,) Cfr. Cap. cit. §§ 2, 3 & 6. cum 3 §
 C. IX G. B; *secundum* eorum, qui homines sunt ecclæstici or-
 dinis (som till PrästleStåndet hóra, Prästrått § 4) *tertium*, jus Ur-
 banum (StadsRått 5 § Borgare och Ofrälseman, som i staden bor.)